

Onze circulaire

<https://hdl.handle.net/1874/234972>

Wgs. VI, 8

mm 11602

BIJLAGE

behoorende bij

„Androcles”, Juni 1898.

Onze Circulaire

DOOR

Jhr. F. L. ORTT

Voorzitter van den Ned. Bond tot bestrijding der Vivisectie.

ONZE CIRCULAIRE.

De jongste circulaire van den **Nederlandschen Bond tot bestrijding der Vivisectie** heeft aanleiding gegeven tot een welwillende kritiek van een arts, die aan een onzer medeleden den brief schreef welken wij hier laten volgen.

Daar wellicht meerdere leden van den Bond die de circulaire helpen verspreiden, soortgelijke bezwaren zullen vernemen, meenen wij dat de kennisneming van deze kritiek met onze weerlegging nuttig kan zijn.

De bestreden gedeelten der circulaire zijn voor het gemakkelijk overzicht met kleine letters tusschen den brief ingevlochten; de verdediging in den vorm van aantekeningen achter den brief geplaatst.

De brief luidt als volgt:

(Enkele zinnen niet ter zake dienende zijn weggelaten).

.
Dat wij hier aan huis dierenvrienden zijn, hebt gij best ingezien; dat ge daarom ons circulaire en brochures hebt toegezonden laat zich gereedelijk verklaren, wij danken u zeer voor de toezending van een en ander. Met belangstelling hebben wij van alles kennis genomen; met ernst hebben wij over de strekking nagedacht Mag ik u thans mijn gevoelen eens mededeelen?

Voor alles verzoek ik u wel in 't oog te houden, dat ik geen leek ben maar medicus, waardoor ik op een onzuiver standpunt sta. Laat ik mijn gevoel als mensch alleen spreken, dan ben ik 't onvoorwaardelijk met u en uwe geestverwanten eens. (1)

Als medicus daarentegen mag ik niet voorbijzien de

voordeelen, die door vivisectie voor onze medische praktijk zijn behaald. (2)

Blijft over de vraag, of ik 't kan goedkeuren dat jaar in jaar uit aan de Universiteiten vóór de jongelui vivisectiën worden gedaan om te bewijzen de, door vroeger verrichte vivisectiën reeds vaststaande feiten? — Dat keur ik ten strengste af. Dat is onnoodig. (3) Na al hetgeen er reeds op het gebied van vivisectorische proefnemingen is gedaan, geloof ik niet dat er nog veel behoefte aan vivisectiën bestaat. (4) Te meer omdat vele onderzoekingen en waarnemingen aan het ziekbed tot belangwekkende en praktische resultaten hebben geleid. (5)

Ik heb jonge lieden gekend, die het college van zekeren professor verlieten, omdat zij het martelen van het dier niet konden aanzien. Ook ik heb de daarop betrekking hebbende toestellen gezien. Aan den aanblik daarvan alleen heeft men reeds genoeg. (6)

Gij ziet dat het niet gemakkelijk is met één enkel woord de vivisectie te verdedigen of te verwerpen. Ook hier geldt het gezegde: de waarheid ligt in het midden; est modus in rebus.

De circulaire bevat mij niet.

Waarom is die de wereld ingezonden door leeken en door Dames? (7) Zonder een onderteekening van een enkelen Doctor? (8)

[„Men heeft als voorbeeld van het nut der Vivisectie o. a. hooren aanvoeren de ontdekking van den bloedsomloop door Harvey; die betreffende het centrale zenuwstelsel door Sir Charles Bell; de pijnstillende werking der chloroform door Prof. Simpson; de inenting tegen hondsdolheid door Pasteur. Maar door de meest bevoegde beoordeelaars, waaronder vele professoren in de chirurgie en physiologie, zijn deze beweringen beslist tegengesproken" (Circulaire)].

Deze aanhaling is niet onvoorwaardelijk waar; is niet eerlijk. (9)

[Uit de geschriften der vivisectors zelf blijkt zoo duidelijk, hoe de eene onderzoeker na den anderen tot verschillende resultaten komt en hoe de tallooze opgeofferde dieren alleen maar gediend hebben tot het opwerpen van onderstellingen, die door de latere onderzoekers weer werden verworpen. (Circulaire)]

Laat die bewering, die argumentatie waar zijn, wat bewijst die dan nog? de proefdieren zijn niet gebruikt om stellingen of feiten te bewijzen, maar wel om te zoeken naar physiologische waarheden. — Is het dus zoo vreemd dat de een gelukkiger is geweest in het vinden dan de ander? Leert de geschiedenis der uitvindingen en ontdekkingen niet dat de een ontdekt en een tweede verbetert. (10).

[Zoovele der meest bekwame vakmannen, Sir Charles Bell, de Professoren Lawson Tait, Hyrtl, Rokitsansky en tal van anderen, hebben ingezien dat de Vivisectie hen op een dwaalspoor bracht en hebben zich van deze methode van onderzoek afgekeerd, den tijd betreurende dien zij er aan verkwist hebben en die zooveel nuttiger gebruikt had kunnen worden. (Circulaire)]

Juist de opgedane ondervinding, ja zelfs de teleurstelling, is leerzaam en de daardoor verloren tijd is niet onnut besteed; want, een en ander heeft dan geleerd, dat men òf een anderen weg moet kiezen òf dat verdere proefneming overbodig is geworden. Een negatief resultaat is ook somtijds positieve winst (11).

[De Vivisectie leidt op dwaalwegen; de proeven op levende dieren zijn met voordeel voor de wetenschap door operaties op lijken of door bestudeering van ziektegevallen te vervangen. (Circulaire)]

De vivisectie leidt niet per se op dwaalwegen. Hij kan op dwaalwegen leiden. Ware de uitspraak waar, hoe zou men dan toch door vivisectiën tot physiologische waarheden zijn gekomen? — Tweede alinea niet absoluut waar. (12)

[De geneeswijze van Pasteur heeft den toets van een ernstige kritiek niet kunnen doorstaan; de feiten waarmede aangetoond is dat deze

geneeswijze eer schadelijk dan nuttig is geweest, zijn niet gelogenstraft. (Circulaire).]

Verfoeilijke leugen! (13)

[Voelen wij niet de juistheid der woorden van Dr. van Eeden:

„Met bloed van één dier is te duur gekocht een paradijs van kennis“? (Circulaire)].

De ontboezeming van Dr. van Eeden is wel wat „bom-basterig“, waarmede men in een vergadering vooral van geestverwanten wèl furore kan maken, zoo goed als met Bengaalsch vuurwerk, dat men onverwachts afsteekt, en waardoor men de stilzittende toehoorders aan het schrikken brengt, maar die niet vrij is van overdrijving. (14)

Is het zoo erg om aan een paard de halsader te openen, ten einde bloedserum tegen de diphtheritis te verkrijgen? Is het niets waard dat daardoor de sterfte aan diphtheritis gedaald is van 26 pCt. tot 13 pCt.? (15)

Is het onmenschelijk om van een gezond mensch bloed af te tappen ten einde door transfusie dat gezonde bloed over te brengen in de bloedmassa van een uitgeputte bloedarme kraamvrouw en deze hierdoor te redden? (16)

Door het bloed van één individu wordt een paradijs van kennis of het leven duur gekocht, doch niet te duur. (17)

[De Nederlandsche Bond tot Bestrijding der Vivisectie . . . tracht dit doel te bereiken door . . . het verstrekken van moreelen en finantieelen steun aan geneeskundige inrichtingen, die met het beginsel van den Bond samengaan of aan personen, die in deze richting wenschen te studeeren. (Circulaire)].

Waarom heeft de Nederlandsche Bond tot bestrijding der Vivisectie zich ten doel gesteld om aan geneeskundige inrichtingen moreelen en finantieelen steun te verstrekken? Waartoe? Hoe?

Waarom aan studenten?

Al wonen de studenten de vivisectiën niet bij — laat

ons aannemen: uit principe (om niet te zeggen uit politiek omdat zij gesteund worden door den Bond) — wat verliezen zij daarbij. Immers niets. Want zij krijgen op college toch te hooren de resultaten dier gedane vivisectiën of zij kunnen die lezen in de handboeken. (18)

En dan eindelijk, hoe stelt gij u voor dat de Bond zal kunnen werken? Wat zal die Bond kunnen uitrichten. Het is niet genoeg een bond op te richten en een orgaan uit te geven. Men moet ook het vooruitzicht hebben iets te kunnen bewerken. (19) De Regeering kan het vivisecteren niet verbieden; de professoren (als zij liefhebbers van vivisecteren zijn) zullen zich niet laten weerhouden; van de studeerende jongelingschap zal misschien een en kelen zich met die liefhebberij ophouden; — (20)

Voor het doen van examen hebben de studenten de resultaten noodig te kennen zonder zich schuldig te maken aan dierenfoltering. (21)

Wat stelt de Bond zich dan voor? (19)

Dan alleen als dierenmishandeling strafbaar gesteld wordt niet alleen, maar werkelijk ook gestraft wordt, (hetgeen ongelukkigerwijze niet genoeg gedaan wordt (22) — adres aan hetgeen wij . . . van dien ellendigen onder-officier gelezen hebben, die een door hem mishandelden hond in den brandenden kachel wierp!!!) — en als vivisecteren gerangschikt zal worden onder de rubriek: Dierenmishandeling, dan zal de Bond als aanklager bij het gerecht kunnen dienst doen en medewerken om aan het dierenmartelen een eind te maken. — Als onze handelingen, als ons streven niet praktisch zijn — is al ons werken (in het gegeven geval tot nog toe al ons schreeuwen en jammeren) ijdel. (23)

Ontvang, enz.

AANTEKENINGEN,

ter weerlegging van de Kritiek op de Circulaire.

(1) Ons gevoel als mensch is het eenige wat in dit opzicht beslissen mag. Er zijn nog vele andere zaken behalve vivisectie op dieren, die tot wetenschappelijke studie zouden aanlokken en voordeel voor de menschheid schijnen te beloven (bijvoorbeeld proeven op ter dood veroordeelden of idioten, zooals wel zijn voorgesteld te nemen) maar die door ons gevoel als mensch onvoorwaardelijk worden veroordeeld en daarom nimmer geoorloofd zullen zijn.

(2) Die voordeelen worden, zooals de lezers van *Androcles* uit 't Februari- en Maart-nummer zullen gezien hebben, met nadruk door de meest bekwaame deskundigen tegengesproken, en blijken zelfs, goed gezien, in plaats van voordeelen, nadelen te zijn, zooals o. a. Professor Lawson Tait uitdrukkelijk gezegd heeft.

(3) Als de schrijver met ons mede wilde werken om althans deze vivisectiën te doen verdwijnen, dan was reeds veel gewonnen.

(4) Dat zal geen vivisector met den Schrijver eens zijn. „L'appétit vient en mangeant” zoo is 't ook met vivisectie.

Edwin Ray Lankester, M.A. M.D. F.R.S. Professor in de Zoölogie en Anatomie aan het University College te Londen schreef in den „Spectator” 10 Januari 1874: „Indien men proeven op dieren toestaat, moet men tevens toegeven hoe meer hoe beter, daar het zeker is dat gedurende vele toekomstige jaren de vraagpunten der physiologie, die een

oplossing verlangen door middel van proefnemingen, ongeveer in een meetkunstige reeks toenemen in plaats van te verminderen.”

(5) Deze, gecombineerd met sectie van lijken, zullen de wetenschap veel verder brengen dan vivisectie — dat is juist hetgeen de autoriteiten, tegenstanders van vivisectie, betoogen.

(6) En moet men het daarbij laten? in plaats van al het mogelijke te doen om 't geen men erkent dat afgrijselijk en nutteloos is, te helpen wegnemen?

(7) Waarom is het zoo vreeselijk dat Dames ook toonen gevoel te hebben voor liefde tot de dieren?

(8) Omdat er toevallig geen doctor in het Bestuur van den Bond zitting heeft. Maar hetgeen in de circulaire staat is tallooze malen door verschillende doctoren gezegd.

(9) Getuigenis omtrent Harvey.

Zie JOHN BOWIE. L.R.C.P. L.R.C.S.

Reply to Dr. Rutherford. 1880.

W. GIMSON GIMSON. M.D. M.R.C.S.

Vivisection and Painful experiments on Living Animals:
Their Unjustifiability. London. 1879.

Dr. A. BOWIE.

Harvey on the Circulation of the Blood. London. 1889.

Prof. LAWSON TAIT. F.R.C.S.

Uselessness of Vivisection. 1883.

JAMES MACAULAY. M.A. M.D. F.R.C.S.

Vivisection. London. 1881.

Omtrent Sir Charles Bell M.R.C.S. Professor in de Anatomie, zie zijn eigen geschrift:

«Nervous system of the Human Body.» p. 217.

Omtrent de narcotische eigenschappen van chloroform, ontdekt door Sir James Simpson den 4 Nov. 1847, zie: Prof. MILLER

on the «Discovery of Chloroform» from Principles of Surgery, pp. 756—758, 2^e Ed.

Omtrent de inenting tegen hondsdoelheid door Pasteur zie aant. 13.

(10) Als men het belangrijke werk van D. Metzger «De vivisectie, hare gevaren en hare gruwelen» bestudeert, krijgt men den indruk dat wel degelijk duizenden bij duizenden dieren zijn gemarteld in den wedstrijd van de geleerde vivisectors, om hun eigen theorieën kracht bij te zetten en die van hunne collega's te bestrijden. Men krijgt, of men wil of niet, een jammerlijk treurig beeld van de roemzucht dier geleerden.

Doctor James Macaulay, M.A. M.D. F.R.C.S. beweert in zijn werk «Vivisection» hetzelfde in de volgende bewoordingen. «... and here is another feature common in vivisection. A supposition is started, contrary to or irreconcilable with many known facts, or to some obvious analogy, and then experiments are made to see if it is true».

(11) Wij danken den briefschrijver voor deze erkenning en mogen dus in hem een bondgenoot verwachten! Zeker, de vivisecties, die Lawson Tait c.s. hebben doen zien, dat Vivisectie nutteloos en gevaarlijk is, hebben daardoor nut gedaan. Maar nu dit inzicht grijpt is hebben de talloze latere vivisecties geen nut meer: zij zijn een voortgang op den verkeerd gebleken weg.

(12) Toch is hiermede letterlijk de opinie weergegeven van autoriteiten als de Professoren Lawson Tait, Hyrtl,

Rokitansky en zoovele anderen, wier woorden in de geschriften door onzen Bond uitgegeven, zijn aangehaald.

(13) Die feiten zijn beschreven in „Pasteur en zijne inentingén“, uitgegeven door onzen Bond.

Mocht iemand aan feiten, door een vrouw verzameld, geen waarde hechten, dan zou die persoon verwezen kunnen worden naar de kritiek in het werk van D. Metzger „De vivisectie, hare gevaren en hare gruwelen“, blz. 150—157. Is dit nog in iemand's oogen geen ernstige kritiek, neem dan kennis van de volgende geschriften van medici en deskundigen:

A. KINGSFORD. M.D.

Recent Researches in Hydrophobia «Illustrated Science Monthly» 1884.

CH. BELL TAYLOR. M.D. M.R.C.S.

Pasteur's Prophylactic from the «National Review» Juli 1890.

T. M. DOLAN. M.D.

British Medical Journal, 4 September 1886.

V. RICHARDS. F.R.C.S.

«Hydrophobia and Pasteur.»

Dr. LUTAUD.

«Pasteur et la rage» (*).

waarmee nog volstrekt niet alle genoemd zijn.

Het is toch waarlijk niet te veel gezegd dat een geneeswijze, waarvan bewezen is (b. v. met het geval van Henri

(*) De tweede uitgave van «Etudes sur la rage et la méthode Pasteur» Paris 1891, wordt voorafgegaan door een brief van den bekenden Professor Dr. Peter, lid van de Académie de Médecine te Parijs, welke brief de zinsnede bevat «M. Pasteur peut donner la rage à des individus qui pouvaient ne pas l'avoir; il est nécessaire de jeter le cri d'alarme.

Moens, dat ons van nabij bekend is — zie „Pasteur en zijne inentingén” —) dat zij hondsdoelheid veroorzaakt, den toets van ernstige kritiek niet kan doorstaan, en het zal duidelijk zijn dat de zaakkundige kritiek van bovengenoemde schrijvers niet te ontzenuwen is door de twee woorden: „verfoeilijke leugen”.

(14) De aanhaling van Dr. van Eeden is uit „Het lied van schijn en wezen”, dat alles behalve te vergelijken is met een knaleffect in een enthousiaste vergadering.

(15) Over de serum-therapie wordt ook wel veel minder gunstig geoordeeld door deskundigen. Zie o. a. het stukje van Dr. Reich, in het vorige Androcles-nummer opgenomen.

Maar de vraag over het al of niet geoorloofde van serum-therapie ligt dieper. Het is dezelfde vraag als deze: Is de mensch het hoogste wezen dat bestaat, aan welks heerschappij alles onvoorwaardelijk onderworpen is? Of is de mensch zelf onderworpen aan een hooge zedelijke wereldorde, die hij niet kan overtreden zonder schade te doen aan zijn ziel?

Bij de eerstgenoemde opvatting is alles geoorloofd wat den mensch ten goede komt of ten goede schijnt te komen. „Een mensch is meer waard dan een dier, dus moet het mindere zwichten voor het meerdere”. Zoo redeneert men van uit dat standpunt.

Maar wij, die voelen dat er een wereld-macht is, en dat deze wereld-macht is „Liefde”; dat de geheele wereld, al schijnt het soms anders, op dit Beginsel berust, en dat het onze roeping is dat Beginsel in ons geheele leven steeds meer te verwezenlijken — wij achten niet een menschenleven het hoogste; wij achten hooger een leven volgens het Beginsel der Liefde. Zulk een leven alleen kan ons verder brengen en doen naderen tot onze bestemming; elke daad, al schijnt zij ook tijdelijk voordeel te beloven, maar die

strijdig is met het Beginsel der Liefde, brengt ons terug, is schadelijk, is zondig. Daarom verwerpen wij elke geneeswijze, hoe schoonschijnend hare uitkomsten zijn, die aan andere voelende schepselen leed veroorzaakt. Wij kunnen niet aannemen, dat de Hoogste Liefde-Macht van ons verlangt te leven door gebruik te maken van liefdelooze middelen; door een weerloos dier, dat — evenals een kind — aan onze zorgen is toevertrouwd, te pijnigen in ons eigen belang. Het is een geloof — ja — maar een geloof dat voortspruit uit de stem van ons geweten, dat de geneeswijze door vivisectie en serum niet kan zijn het middel, door de hoogste Liefde-Macht gewild om ons gezond te houden; dat het daarom niet het laatste woord der geneeskunde kan zijn; dat het niet meer is dan een tijdelijke bedriegelijke waan, die voor gezonder en edeler begrippen zal plaats maken.

(16) Als de gezonde persoon zich vrijwillig, uit liefde tot de kraamvrouw, er toe aanbiedt, dan is dat niet onmenschelijk. Maar als een gevangene b. v. er toe gedwongen werd, dan was het schandelijk, en stond het gelijk met de vivisectie.

(17) De Liefde-Macht, die den mensch in de wereld gebracht heeft met de bestemming gezond te zijn, en toe te nemen in kennis en wetenschap, kan evenmin voor de eene als voor de andere bestemming gewild hebben het martelen van dieren.

Daarom zullen wij, die in het Beginsel der Liefde als grondslag van het heelal gelooven, moeten aannemen dat de ware wijsheid en wetenschap alleen te verkrijgen zijn door moreele middelen, en dat onzedelijke middelen op dwaalwegen moeten leiden.

„Kennis“ kan men opdoen door 't storten van het bloed

van dieren; wijsheid en wetenschap, waar 't ons om te doen is en waarvoor de kennis het bouw materiaal is, zullen wij er niet door verkrijgen. Wij onderschrijven dus letterlijk de woorden van Dr. van Eeden.

(18) Deze opmerking is niet gericht tegen de circulaire maar tegen de Statuten; en 't komt ons voor dat zij op een misverstand berust. Het is niet de bedoeling den studenten, die sommige colleges niet bijwonen, geldelijken steun te geven — maar de bedoeling is van veel wijder strekking.

Tegenwoordig zijn de meeste artsen opgeleid in het idee dat vivisectie noodig en nuttig is, en in begrippen omtrent het heilzame van inenting tegen verschillende ziekten en van de serum-therapie. Het publiek, dat in 't algemeen geen eigen wil heeft waar de medicus met gezag optreedt, zal daardoor ook gewend worden aan het gebruik van deze door vivisectie verkregen middelen, en meer en meer de zienswijze dat vivisectie voor ons lichamelijk welzijn noodig en nuttig is, in zich opnemen. Dit nu wenscht de Bond te veranderen. De Bond wenscht de publieke opinie om te keeren, en dit kan slechts met goed gevolg gepoogd worden als de Bond den steun der medici verkrijgt, althans niet door hen wordt tegengewerkt. Daarom wil de Bond de studie der geneeskunde aanmoedigen in die richtingen, welke de vivisectie veroordeelen. Tot zulke richtingen zouden b. v. kunnen gerangschikt worden homeopathie, de natuurgeneeswijze, hypnotisme, magnetisme enz., zonder hiermede uit te spreken dat de Bond werkelijk al deze richtingen in de geneeskunde metterdaad zal steunen.

(19) De Bond wil de publieke opinie in zake vivisectie doen omkeeren en de overtuiging bij medici en leeken doen geboren worden, dat, gelijk de Statuten luiden: de vivisectie schadelijk is uit praktisch oogpunt; onverdedig-

baar uit het oogpunt van de plichten van den mensch tegenover het dier.

Hoe de Bond de publieke opinie wil bewerken is beschreven in het werkplan, dat voorkomt in het verslag van de werkzaamheden van den Bond over 1897—1898.

(20) Verbods- of beperkende wetten helpen weinig of niet, zooals in Engeland is gebleken, waar de toestand na de beperkende wet nog ongunstiger geworden is.

Maar als de gewijzigde publieke opinie weerklank vindt bij de Regeering, zoude deze b. v. geen personen tot hoogleeraar kunnen benoemen van wie bekend is dat zij de vivisectie beoefenen en verdedigen — en zoo zou de Regeering er toe kunnen bijbrengen om de vivisectie in minachting te brengen, zonder te vervallen in verbodsbepalingen die ontduiking in de hand werken en daardoor een onzedelijken invloed uitoefenen.

(21) Niet indien mannen als Lawson Tait, Dr. van Eeden, Dr. Reich enz. in de examencommissies zaten.

(22) Wij zien in straffen geen heilzaam middel tot werkelijke verhooging van het moreele standpunt der menschheid, of om het gevoel van liefde tot de dieren op te wekken.

(23) Daargelaten of strafbepalingen nuttig werken en of het raadzaam zal zijn dat de Bond ooit als aanklager voor het gerecht optreedt, zoo zal de praktische schrijver van den brief bij eenig nadenken tot wel inzien, dat vivisecteren nooit onder dierenmishandeling zal gerangschikt worden, zoolang niet de publieke opinie (die altijd de wetsbepalingen voorafgaat) de vivisectie als nuttelooze en verkeerde dierenmishandeling leert beschouwen.

Men kan dus niet beginnen met 't geen de schrijver van den brief wil, maar 't is noodig en dus de eenige

praktische weg om de publicke opinie te bewerken, zooals de Bond zich ook voorstelt te doen. Dit bewerken kan moeielijk anders geschieden dan door woord of geschrift. In hoever de geschriften van onze medestanders degelijk en waardig zijn geweest, willen wij aan 't oordeel der lezers overlaten: toch komt het ons voor dat het oordeel hard en onbillijk is om ze met „schreeuwen en jammeren“ te betitelen. Wij hopen dat de briefschrijver na ernstige kennismaking met onze beste geschriften (van welke wij hem als arts in de eerste plaats aanraden: D. Metzger. „De Vivisectie, hare gevaren en hare gruwelen“, en „Pasteur en zijne inentingën“; bij het Bestuur van den Bond, Surinamestraat 38 den Haag, verkrijgbaar) tot een meer waardeerende oordeelvelling moge komen.
